

Ettepanekud avatud valitsemiseks Elva vallas

Projekt "Avatud valitsemine ühinevates
omavalitsustes"

31. august 2017

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Sissejuhatus

Käesoleva aasta kohalikud valimised toovad kaasa suure muudatuse seniste Elva linna, Konguta, Palupera, Puhja, Rannu ja Rõngu valla elanikele. Vabatahtliku ühinemise tulemusena tekib uus Elva vald ühise volikogu ja vallavalitsusega. Uus vald alustab tegevust kohalike omavalitsuste valimistulemuste väljakuulutamise ja oktoobrikuiste valimiste järgselt.

Olukord on uus nii kohaliku võimu kui ka elanike jaoks, kuna endised koostöömudelid ei pruugi suuremas omavalitsuses automaatselt toimida. Peljatakse, et senistel omavalitsuslikel piirkondadel ja nende elanikel on varasemast vähem võimalusi kohalikus elus kaasa rääkida. Et seda ei juhtuks, tuleb varakult kokku leppida, kuidas hakkab kohalik võim toimima uutes tingimustes.

Alus on sellele pandud 14.12.2016 sõlmitud [ühinemislepinguga](#), kus lisaks avalike teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi tagamisele on pööratud tähelepanu avatud ja elanikke kaasavale valla juhtimisele.

Ühinemislepingu kohaselt:

- suurendatakse volikogu komisjonide rolli valla poliitikate ja otsuste kujundamisel, et tagada nii **piirkondade esindajate kui asjatundjate** esindatus komisjonides;
- delegeeritakse võimalikult paljude igapäevaselt vajalike teenuste osutamine ning võimalikud haldusfunktsioonid **piirkondlikele asutustele, teenuskeskustele, kodanikeühendustele ja eraettevõtetele**, tagades samas valdkonna professionaalse ja majanduslikult tõhusa juhtimise;
- arendatakse kodanikuühenduste, külakeskuste ja MTÜde võimekust **osutada avalikke teenuseid** ning töötatakse välja vastav tegevustoetuste ja projektide rahastamise süsteem;
- ühineva omavalitsuse soovil võib moodustada selle territooriumil **piirkonnakogu**, mille peamised ülesanded on **võimaldada elanikele kaasrääkimisvõimalusi** kohalikes ja ülevallalistes otsustusprotsessides, aidata kujundada arvamusi, teha ettepanekuid ja anda tagasisidet valla otsustusorganitele (vallavalitsus, vallavolikogu ja selle komisjonid) piirkonna arengu ja piirkonna halduse kvaliteedi kohta.

Avatud valitsemiskultuuri omaksvõtt nii avaliku võimu kui ka kodanike poolt ei ole lihtne protsess, mis toimub iseenesest. See nõuab sihikindlat eesmärgipüstistust ja tegevuste kavandamist **läbipaistva, ausa ja kaasava valitsemise** arendamiseks. Inspiratsiooni pakub selleks 2011. aastal alguse saanud rahvusvaheline initsiatiiv „Avatud valitsemise partnerlus“ ([Open Government Partnership](#)), kus ka Eesti osaleb. Avatud valitsemise partnerluse eesmärk on innustada ja ergutada valitsusi tunnustama avatud valitsemise põhimõtteid ja kavandama koostöös vabakonnaga

konkreetseid tegevusi valitsemise avatumaks muutmiseks. Sealjuures on oluline rakendada avatud valitsemiseks digitehnoloogia pakutavaid võimalusi.

Avatud valitsemise partnerluse põhimõtted on olulised nii riigi kui ka kohalikul tasandil. E-riigi Akadeemia video [“Kuidas muuta kohalik elu avatud valitsemisega paremaks?”](#) tutvustab, kuidas avatud valitsemise partnerluse metoodikat rakendada kohalikus omavalitsuses. Rahvusvahelisest initsiatiivist tulenevalt on Vabariigi Valitsus [Eesti avatud valitsemise tegevuskavas 2016-2018](#) esitanud lubaduse aidata kaasa avatud valitsemise põhimõtete rakendamisele kohalikes omavalitsustes haldusreformi järgselt. Elva vald on üks kahest ühinemise tulemusena moodustuvast omavalitsusest (teine on Lääneranna vald), kelle jaoks E-riigi Akadeemia projekti [„Avatud valitsemine ühinevates omavalitsustes“](#) raames on koostöös kohalike omavalitsusjuhtide ja kogukonnaga ette valmistatud konkreetsed ettepanekud vastvalitud volikogule ja ametisse astuvale uuele vallavalitsusele avatud valitsemise arendamiseks uues vallas.

Ettepanekute aluseks on ühinemiskiirkonna kohaliku võimu toimimise senise praktika analüüs, arutelud ühinemise juhtrühmaga ning 8. juunil Elva kultuurikeskuses toimunud mõttekoda, mis samuti andis tagasisidet ja sisendit ettepanekute jaoks.

Projekti „Avatud valitsemine ühinevates omavalitsustes“ rahastab Euroopa Liidu Sotsiaalfond. Ühinemiskiirkondade valik projekti on toimunud koostöös rahandusministeeriumiga, kes on töö tellijaks.

Avatud valitsemise põhimõtted ja valdkonnad

Avatud valitsemise põhimõtete omaksvõtt annab kohalikele omavalitsusele selle tõelise sisu – võimu ei teostata elanike üle, vaid koos elanikega nende huvidest ja vajadustest lähtuvalt. See eeldab, et avalik võim ja kogukonnad tegutsevad partneritena. Igasugune partnerlus aga eeldab, et ühise tegevuse aluseks olevad põhimõtted on selgelt sõnastatud ja neid austatakse koostöö korraldamisel.

E-riigi Akadeemia 2014-2016 läbi viidud projekti [„Avatud valitsemise partnerlus kohalikes omavalitsustes“](#) tulemusena on koostöös mitmete kohalike omavalitsuste ja vabaühendustega sõnastatud järgmised kohaliku võimu ja kogukondade partnerluse põhimõtted, mida soovitame aluseks võtta ka ühinenud omavalitsustes.

- Tunnustame kohalike inimeste omaalgatuslikku ja vabatahtlikku osalemist oma paikkonna elu küsimuste arutamises ja lahendamises kui demokraatliku ühiskonnakorralduse olulist osa.
- Austame kõigi kodanike ja nende ühenduste põhimõttelist võrdsust osalemisele ja taotleme võimalikult laia isikute ringi kaasatust.

- Kujundame ühiselt ja järgime kogukonna ja kohaliku omavalitsuse partnerluses koostöö häid tavasid, lähtudes avatuse, usalduse, sallivuse, paindlikkuse ja teise poole eripära tunnustamise põhimõtetest.
- Austame partnerite erinevaid ja vastastikku täiendavaid rolle ning tunnustame üksteist ja osapoolte volitatud esindajaid.
- Teame, et partnerlus kogukonnaliikmete ja kohaliku omavalitsuse vahel võimaldab otstarbekat koostööd ning ülesannete jaotust avalike huvide paremaks järgimiseks ning tunnustame, et hea koostööga käivad kaasas kohustused ja õigused.

Nende põhimõtete alusel on võimalik kohaliku omavalitsuse juhtide ja kogukonna esindajate koostöös kokku leppida tegevused, mis suurendavad nii omavalitsuse kui ka kogukondade valmisolekut ja suutlikkust korraldada kohalikku elu vastastikus partnerluses.

Valdkonnad, mis vääriavad avatud valitsemise seisukohalt enim tähelepanu, on seotud eelkõige võimu tegevuse läbipaistvusega, elanike kaasamisega otsustusprotsessidesse ja kohapealse kodanikuaktiivsuse toetamisega. Seejuures on väga oluline kohaliku omavalitsuse e-valitsemise võimekuse arendamine, sest just digitehnoloogia kasutamine avab uued võimalused senisest avatumaks valitsemiseks. Hõlpsamaks muutub ligipääs avaliku võimu valduses olevale informatsioonile ja lisanduvad uued võimalused inimeste arvamust küsida ja tagasisidet saada.

Avatud valitsemisele suunatud ettepanekud on koondatud alljärgnevate teemavaldkondade lõikes:

- Võimu läbipaistvus ja avalikkuse ligipääs kohaliku võimu tegevust puudutavale teabele;
- Dialoog elanike ja kogukondadega neid puudutavate otsuste ettevalmistamisel, sh e-lahendusi kasutades;
- Kohaliku omaalgatuse toetamine;
- Avalike teenuste delegeerimine, kogukonnateenuste arendamine;
- Noorte osaluse ja omaalgatuse ergutamine;
- Meetmed korruptsiooni ennetamiseks;
- Juurdepääs internetile ning oskus turvaliselt tarbida e-teenuseid ja e-osalemise kanaleid.

Põhimõtteliselt on võimalik lisada avatud valitsemise eesmärgil uusi teemavaldkondi, aga ka olemasolevaid järjestada vastavalt teema olulisusele. Prioriteetide määramine on väga vajalik, sest eeldatavalt pole kõigi teemadega võimalik korraga tegeleda. Küll aga tuleks eesmärgiks seada enamus plaanitavaid tegevusi ellu viia valitava volikogu mandaadi kestel.

ETTEPANEKUD

1. Võimu läbipaistvus ja avalikkuse ligipääs kohaliku võimu tegevust puudutavale teabele

Eesti Vabariigi põhiseadus tagab igaühele juurdepääsu avaliku võimu valduses olevale teabele, v. a. teabele, millele seaduse alusel on kehtestatud juurdepääsu piirangud. Infoühiskonna tingimustes on enamikele inimestele kõige käepärasem saada informatsiooni veebi vahendusel. Seda peab silmas ka Avaliku teabe seadus, mis nõuab kõigilt kohalikelt omavalitsustelt veebilehe pidamist. Seadus loetleb teabe, mida veebilehel tuleb kajastada, kuid ei piira võimalust avalikustada muu teave, mis võib avalikkusele huvi pakkuda. Näiteks, seadus ei kohusta avalikustama volikogu liikmete poliitilist kuuluvust ja valitsusliidu lepingut, kuid ometi on see teave oluline võimu teostajate demokraatliku aruandluskohustuse seisukohalt.

Avatud valitsemise seisukohalt on oluline avalikustada võimalikult täielikult volikogu ja vallavalitsuse tegevust ja otsustusprotsesse puudutav teave, et tagada valitsemise läbipaistvus, vähendada korruptsiooniriski ja tõsta elanikkonna teadlikkust vallas toimuvast.

ETTEPANEKUD

1. Võtta Elva valla veebilehe platvormina kasutusele KOVTP (või mõni muu analoogne platvorm) kujundades selle struktuuri ja avaldatav teave vastavaks ühinenud omavalitsuse demokraatliku toimimise vajadustele. Moodustada selleks eraldi töörühm. Veebilehe sisu ja struktuuri tutvustada enne selle lõplikku rakendamist volikogule.
2. Võtta kasutusele KOVTP lisamoodul KOVMEN (või mõni muu analoogne platvorm), mis võimaldab menetleda elanike taotluseid veebikeskkonnas ja jagada jooksvat infot protsessi kohta, tagades selle läbipaistvuse.
3. Võtta volikogu töö korraldamiseks ja läbipaistvuse suurendamiseks kasutusele VOLISE platvorm sidudes see kasutajamugavuse tagamiseks valla veebilehega.
4. Töötada välja Elva valla kommunikatsioonistrateegia eesmärgiga luua valla ühtne inforuum ja erinevate sihtrühmade hõlmamine sellesse, kasutades erinevaid infokandjaid ja -kanaleid.

2. Dialoog elanike ja kogukondadega neid puudutavate otsuste ettevalmistamisel, sh e-lahendusi kasutades

Vajadus pidada dialoogi elanikkonnaga oluliste otsuste ettevalmistamisel tuleneb otseselt mitmest seadusest. Nii näeb [Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus](#) ette elanike kaasamist omavalitsuse arengukava ja eelarvestrateegia koostamisse, [Planeerimisseadus](#) nõuab planeerimismenetluse avalikkust ja arutelusid asjahuvilistega. Kuid dialoog elanikega ei tohiks piirduda üksnes seadustes sätestatud miinimumiga. Avatud valitsemine eeldab, et elanikele on loodud võimalus kaasa rääkida kõigis huvipakkuvates kohaliku elu küsimustes. See ei tähenda, et iga otsuse ettevalmistamisel tuleks korraldada avalik konsultatsioon, küll aga seda, et elanikel oleks võimalik olla kursis ettevalmistamisel olevate otsustega ja reageerida, kui teema neile korda läheb.

Veebi kaudu toimuv dialoog on täiendav võimalus lisaks tavapärasele suhtlemisele, saada infot olukorra ja elanike arvamuse kohta ning arutada kohaliku elu küsimusi. Sealjuures tuleks silmas pidada, et e-kaasamisel on 3 taset:

- Informeerimine kohaliku võimu tegevusest;
- Informeerimine koos tagasiside kogumisega veebi vahendusel;
- Arutelu avaliku võimu/elanike tõstatatud teemadel veebikeskkonnas.

Kui seni on omavalitsuste veebilehed olnud peamiselt „infotahvlid“, piirdudes e-kaasamise 1. tasemega, siis uueks väljakutseks on tõsta veebisuhtluse interaktiivsust nii ametliku veebilehe abil kui ka sotsiaalmeedia võimalusi kasutades. Seejuures on oluline, et omavalitsuse sotsiaalmeedia konto oleks seotud kodulehga. See loob seose erinevate kasutusel olevate veebiplatvormide vahel ja lihtsustab elanike (veebi)suhtlust omavalitsusega.

Veebivaatluse tulemuste põhjal saab järeldada, et seni on omavalitsustes puudunud ülevaatlik informatsiooni selle kohta, millised on elanike võimalused otsustusprotsessides kaasa rääkida - kas siis traditsioonilisel viisil või veebi vahendusel. Sisuliseks kodanike kaasamise meetodiks koos veebi võimaluste kasutamisega on kaasav eelarve, mida juba 3. aastat on rakendanud Elva linn. Vastavalt ühinemislepingule on plaanis kaasavat eelarvet rakendada ka edaspidi ühinenud valla piirkondades.

ETTEPANEKUD

1. Töötada välja Elva valla kaasamise hea tava ja praktiline juhis ametnikele, mis annab suunised nii volikogule kui ka vallavalitsusele elanike kaasamiseks otsustusprotsessidesse ja selgitab elanikele, millised on nende võimalused kaasa rääkida.
2. Võtta KOVTP (või mõne muu analoogse platvormi) funktsioonina kasutusele [KÜSITLUSED](#), mis võimaldavad saada elanikelt jooksvat tagasisidet valla elu huvipakkuvatel teemadel.
3. Vallavalitsusel kehtestada kord „[TEATA PROBLEEMIST](#)“ rakenduse kaudu tulnud teadetele vastamiseks ja avalikustada see elanikele teadmiseks.
4. Avalike konsultatsioonide korraldamiseks omavalitsuse veebilehe vahendusel katsetada KOVTP-le lisatud interaktiivsete rakendustega (FOORUM, BLOGI). Arvestada tuleks sellega, et foorumis ja blogi kommentaariumis on sisukaks aruteluks vajalik moderaatori osalus.

5. Planeeringute veebipõhiseks menetlemiseks liidestada omavalitsuse infosüsteemiga sobiv planeeringute infosüsteem, näiteks ruumilise planeeringu infosüsteem [RPIS](#), mis lihtsustab elanikele planeerimisprotsessi jälgimist.
6. Töötada välja piirkonnapõhise kaasava eelarve protsessi läbiviimise kord arvestades Elva linna senist kogemust.
7. Koolitada poliitikuid ja ametnikke kaasava poliitikakujunduse põhimõtete ja meetodite osas.

3. Kohaliku omaalgatuse toetamine

Avatud valitsemine eeldab tugevat ja aktiivset vabasektorit, kes suudab iseseisvalt tegutseda ning elanike huvisid koondada ja esindada suhetes avaliku võimuga. See on kohaliku elu jätkusuutliku arengu põhiline eeldus, mida avalik võim on kutsutud toetama. Selleks on mitmeid võimalusi: materiaalne toetus, koostöö mittetulundusühendustega avaliku võimu ülesannete täitmisel, aga ka vabatahtliku tegevuse ja ühistegevuse eestvedajate tunnustamine.

Siseministeriumi tellimusel mõttekoja Praxis poolt koostatud [Ühenduste rahastamise juhendmaterjal](#) kirjeldab 3 erinevat meetodit, kuidas avalik võim saab kodanikualgatust toetada ja ühendustega koostööd teha:

- projektitoetus;
- tegevustoetus;
- avaliku teenuse delegeerimine.

Seejuures on oluline ühenduste eesmärgipärane ja läbipaistev rahastamine, sest vastasel korral võib tekkida korrupsioonioht. Juhendmaterjal rõhutab ühenduste rahastamisel silmas pidada järgmisi põhimõtteid: läbipaistvus, võrdne ligipääs, seos avaliku huvi ja rahastaja strateegiliste eesmärkidega, tulemuslikkus, rahastamine edendab ühenduste võimekust ning rahastamise põhimõtete väljatöötamisel on sihtrühmad olnud kaasatud.

Võrdse ligipääsu põhimõtte rakendamiseks on oluline, et informatsioon rahastamistingimuste kohta oleks veebilehelt lihtsalt leitav ja vastav kord sätestaks kindlad reeglid, kuidas raha eraldamine toimub. Elva vallaks ühinenud omavalitsustes oli kõigis olemas volikogu kehtestatud kord mittetulundustegevuse toetamiseks ja selleks välja kujunenud praktika. See on hea alus edasiminekuks. Ühinemislepingu kohaselt tuleb ühenduste rahastamist piirkondades jätkata vähemalt senises mahus, kuid pigem oleks vajalik seda suurendada kodanikuaktiivsuse ergutamiseks suure valla tingimustes.

ETTEPANEKUD

1. Kehtestada volikogu määrusega vallaelanike ja vabaühenduste mittetulundusliku tegevuse toetamise kord nähes ette nii tegevustoetused kui ka projektitoetused. Seejuures tuleks vältida üleliigset bürokraatiat ja täpsustada tegevustoetuse ja avaliku teenuse delegerimise vahetust.
2. Avalikustada mittetulundustegevuse toetamise kord koos selgitava tekstiga valla veebilehel, koondades kogu info selle valdkonna kohta ühe avalehe menüüpunkti alla (näiteks „Vabaühendused“, „Kodanikuaktiivsus“ vms.)
3. Rahastamise korra väljatöötamiseks moodustada volikogu töörühm, kuhu kuuluks partnerluse põhimõttel ka volinikega võrdne arv ühenduste esindajaid. Esitada korra eelnõu enne selle kehtestamist avalikule konsultatsioonile.
4. Rahastamise korra väljatöötamisel on soovitatav võtta aluseks [Ühenduste rahastamise juhendmaterjal](#) kirjeldatud põhimõtted. Eelnõu väljatöötamisel võivad abiks olla Elva linna projektitoetusi ja tegevustoetusi reguleerivad korrad kui senistest kordadest kõige põhjalikumad. Kuid ka need vajavad kindlasti muutmist, arvestades suurema omavalitsuse kodanikualgatuse piirkondlikke eripärasid.
5. Eraldi tähelepanu vajab valla põhimääruses piirkonnakogude tegevuse toetamine, kuna nende teke tuleneb ühinemislepingust. Selged põhimõtted piirkonnakogu tegevuse toetamisel tagavad, et piirkonnakogu täidab oma eesmärgi piirkonna elanike huvide esindamisel.
6. Leida eelarves võimalus suurendada mittetulundustegevusele eraldatavaid vahendeid kodanikuaktiivsuse ergutamiseks kõikjal vallas, sh ka nendes küldes ja asumites, kus ühistegevus pole veel tärganud.
7. Valla erinevate piirkondade ühenduste koostöö ergutamiseks ja hea praktika levitamiseks kutsuda ellu kogemuste vahetamise mentorlusprogramm, mida toetatakse osaliselt valla eelarvest.
8. Võtta vastu külavanema statuut näidisena nende küldes jaoks, kus soovitakse külavanem valida.
9. Seada sisse vabatahtliku tegevuse tunnustamise kord seotuna valla- ja riigielu oluliste sündmustega.

4. Avalike teenuste delegerimine ja kogukonnateenuste arendamine

Avalike teenuste lepinguline delegerimine täitmiseks partneritele väljaspool omavalitsuse struktuure on üks võimalus teenuste lähendamiseks elanikele ja avaliku sektori koormuse vähendamiseks. Selle aluseks on vastastikune usaldus ja kogukonnale tuleneva kasu teadvustamine. Sealjuures peavad teenuste delegerimise reeglid olema läbipaistvad, aga ka piisavalt paindlikud, arvestades kohapealset olukorda ja vajadusi. Ideid avalike teenuste osutamiseks ja sotsiaalse innovatsiooni võimalusi tutvustab 2014. a. valminud mõttekoja Praxis töö [Avalike teenuste delegerimine vabaühendustele 2014](#). Nii avalike teenuste delegerimine ja eriti

uute koostöömudelite kasutuselevõtt on arenev valdkond, kus on piisavalt ruumi kohalikuks algatuseks.

ETTEPANEKUD

1. Kaardistada erinevate piirkondade ühenduste eeldused ja võimekus tegutseda valla partnerina avalike teenuste osutamisel.
2. Töötada välja koostöös vabaühendustega avalike teenuste delegerimise põhimõtted ja võtta need aluseks ühinemislepingus kajastatud avalike teenuste delegerimise valmisolekule.
3. Teavitada avalikkust, milliseid avalikke teenuseid on vallal kavas lähiaastatel üle anda vabaühendustele.
4. Ühenduste rahastamisel võtta suund ühenduste võimekuse arendamisele osutada avalikke teenuseid.
5. Erinevate kogukondade vajaduste arvestamiseks ja kogukondliku toimetuleku toetamiseks kutsuda ellu kogukonnateenuste arendamise meede, mida toetatakse osaliselt valla eelarvest.

5. Noorte osaluse ja omaalgatuse ergutamine

Noorte osalemine kogukonnaelus paneb aluse aktiivsele kodanikkonnale, kes suudavad nii kohalikku kui ka riigielu tervikuna edasi viia. Seepärast vajab noorte kaasamine eraldi tähelepanu ja tegevusi tulemusteni jõudmiseks. Suuremas vallas tekivad täiendavad võimalused noorsootöö korraldamiseks vastavate spetsialistide abiga ja noorsootöökeskuste ning noorteühenduste tegevuse toetamiseks. Oluline on ka koostöö valla koolidega demokraatliku koolikeskkonna kujundamisel, sh õpilasesinduste aktiivse tegutsemise toetamine.

ETTEPANEKUD

1. Töötada välja Elva valla noorsootöö arengukava koostöös aktiivsete noorteühenduste ja -keskustega luues võimalikult paljudele noortele võimaluse selle koostamisel kaasa rääkida.
2. Koondada noortele suunatud info valla veebilehel ühtseks tervikuks ja levitada seda laialdaselt noorte hulgas.
3. Algatada ja toetada noorte kodanikuaktiivsust ergutavaid projekte eesmärgiga lülitada noored uue valla tegevustesse. Kaaluda valla noortevolikogu asutamist koostöös aktiivsete noortega.
4. Tihendada valla ja koolide koostööd, sh. sidudes kodanikuõpetus valla elu konkreetsete temadega, millele õpilased saavad lahendusi pakkuda.
5. Tunnustada valla koolide edukaid õpilasi, sh. õpilasstipendiumite sisseseadmisega.

6. Pöörata erilist tähelepanu toimetulekuraskustes peredele ja riskikäitumisega noorele, et neid õigeaegselt märgata ja abistada, sh. mobiilse noorsootöö meetodeid kasutades. Seada sisse laste ja noortega tegelevate asutuste ja ametnike tihe omavaheline koostöö.
7. Kindlustada koduvalda elama jääda soovivad noored kaasaegse elamispinna üürimise võimalusega.
8. Hoida sidet vallast kõrgkoolidesse läinud noortega (stipendiumite, praktikabaasi ja diplomitöö teemade pakkumine, elamispiind tagasipöördumisel valda jms).

6. Meetmed korrupsiooni ennetamiseks

Avatud valitsemise suurimaks vastaseks on korrupsioon ja ringkäendus, mis murendavad usaldust avaliku võimu vastu, tekitavad pingeid ja võimu ebastabiilsust. Viimane halvab omavalitsuse tõhusa ja eesmärgipärase juhtimise. Korrupsioonivastast tegevust ja ametiisikute kohustusi majanduslike huvide avalikustamisel reguleerib [Korrupsioonivastane seadus](#), mille rakendamisse tuleb suhtuda täie tõsidusega. Selleks peab volikogu aktiivselt juhtima seaduse rakendamist ja vastava järelevalvesüsteemi loomist, mis aitaks korrupsiooni ennetada. Eesmärgiks on luua vallas korrupsiooni suhtes sallimatu õhkkond.

ETTEPANEKUD

1. Töötada välja korrupsioonivastase seaduse rakendamise kord Elva vallas koos konkreetse pädevuse ja ülesannete määramisega nii volikogu kui vallavalitsuse tasandil.
2. Tutvustada kõigile volikogu liikmetele ja uue valla töötajatele tegevusi korrupsiooni ennetamiseks (vt näiteks <http://www.korrupsioon.ee/et/huvide-konflikt/kasiraamat-volikogudele>).
3. Rakendada sisuliselt tööle revisjonikomisjon ja avalikustada revisjonikomisjoni ja audiitorkontrolli tulemused omavalitsuse veebilehel.
4. Töötada välja ja avalikustada veebilehel volikogu liikmete töö tasustamise kord, samuti volikogu tööst osavõtt.

7. Juurdepääs internetile ja oskus turvaliselt tarbida e-teenuseid ja e-osalemise kanaleid

Avatud valitsemise jaoks on oluline, et võimalikult paljud inimesed kasutaksid interneti, oleksid valmis tarbima e-teenuseid ja suhtlema omavahel ning kohaliku võimuga interneti vahendusel. See lihtsustab kohaliku elu korraldust ja suurendab e-rakenduste kasutegurit. Eelduseks on internetiühenduse kättesaadavus ja elanike oskused veebikeskkonda turvaliselt kasutada.

ETTEPANEKUD

1. Seada eesmärgiks kiire interneti kättesaadavuse parandamine vallas ja töötada selleks välja konkreetne tegevuskava koostöös riigi ja erasektoriga.
2. Tõsta elanikkonna teadlikkust Elva valla veebilehest ja selle kaudu avanevatest võimalustest olla kursis valla eluga ja tarbida e-teenuseid. Vajadusel korraldada interneti/kodulehe kasutamise õppepäevi ja leida asumites tugiisikud, kes pakuks uutele kasutajatele tuge ja abi.
3. Kavandada koostöös koolidega IT-alase teadlikkuse arendamist vallas - õpilaste, õpetajate, lastevanemate, laiemalt kõigi vallaelanike huvides. Korraldada selleks netiturvalisuse teemalisi koolitusi ja infopäevi.
4. Kajastada valla veebilehel lehe külastajate statistikat ja seada kasutajate kasvu eesmärgid.

Kuidas edasi?

Ettepanekud on koostatud eeldusel, et oktoobrikuiste valimiste tulemusena kohaliku rahva mandaadi saanud volikogu ja ametisse nimetatud vallavalitsus tutvub ettepanekutega ja võtab vähemalt osa neist täitmiseks. Selleks, et valimistel kandideerivad erakonnad ja kodanike valimisliidud saaksid juba varasemalt ettepanekute suhtes arvamuse kujundada, on need eelnevalt edastatud tutvumiseks kõigile Elva vallas kandideerivatele nimekirjadele. Ettepanekuid on tehtud internetis kättesaadavaks kõigile asjahuvilistele aadressil <http://ega.ee/et/project/avatud-valitsemine-uhinevates-omavalitsustes/>.